

I. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО МИСЛЕННЯ ЯК ЧИННИКА ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

Секція I. Світоглядні, соціально-політичні та історичні аспекти розвитку інформаційного суспільства в Україні

УДК: 31.316.6

Балута Тетяна Павлівна

к. політ. н., ст. викладач кафедри філософії, історії та політології,
Одеський національний економічний університет (Україна)

Щербина Надія Федорівна

к. і. н., доцент кафедри філософії, історії та політології,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ІНФОРМАЦІЙНА КОМУНІКАЦІЯ ОСВІТЬНОГО ПРОСТОРУ І ОСОБИСТОСТІ

JEL classification: D830; Z000

Людство XXI ст. постало перед фактом, що знання оновлюються швидше, ніж змінюються покоління. За умов сучасного так званого інформаційного вибуху обсяг лише наукової інформації у світі подвоюється кожні 8–10 років, а загальна кількість друкованих праць перевищує 100 млн. назв. Щорічно 80 тис. наукових часописів оприлюднюють 3 млн. статей. Половину всіх даних, якими володіє наука, отримано протягом останніх 15 років. За останні 25 років видано майже стільки книг, скільки за попередні 500. За повідомленням М. Гілберта (Університет Південної Каліфорнії, UCLA), який здійснив спробу дослідити явище інформаційної революції в епоху цифрових технологій, сьогодні людство накопичило близько 295 ексабайт інформації. І надалі обсяги цифрової інформації щорічно зростатимуть на 60% [1, с. 169].

У сучасному суспільстві за тиждень людина отримує стільки інформації, скільки у часи середньовіччя отримувала за все життя. Цілодобовий доступ до Інтернету, постійні потоки новин по радіо і телебаченню, мільйони рекламних матеріалів. На жаль, інформаційний вибух сучасності не супроводжується відповідним збільшенням знань.

Традиційні методи і засоби навчання не відповідають вимогам сучасної освіти та слабо піддаються тенденціям стрімкого розвитку науково-технічного прогресу. Такі обставини змушують викладачів до впровадження інноваційних методів навчання та адаптації цих технологій у навчальному процесі.

У багатьох розвинених країнах світу наголос у процесі реформування систем освіти переноситься на навчання вмінню самостійно здобувати потрібну інформацію, виділяти проблеми і знаходити шляхи їх раціонального вирішення, вміти критично аналізувати набуті знання і застосовувати їх для розв'язання нових завдань.

Більшість розвинених країн світу усвідомили необхідність особистісно-орієнтованої освіти, в якій учень дійсно є центральною фігурою навчального процесу. Що означає поняття «особистісно-орієнтоване навчання»?

Особистісно-орієнтоване навчання досить важко забезпечити в умовах традиційного навчання у школі чи університеті, яке називається «закритим», оскільки поведінка учня контролюється у просторі та в часі. Планування навчального процесу повністю здійснюється викладачами. Закрита форма навчання спрямована переважно на формування знань, умінь та навичок.

Так, сьогодні передбачено, що на зміну традиційним «закритим» системам навчання приходять нові «відкриті» системи, до яких належить дистанційна освіта [2, с. 83].

Дистанційна освіта – це багатоаспектне явище. Тому в режимі дистанційної освіти слухачі можуть отримати підготовку у будь-яких сферах наукових знань. Не є винятком й економічна освіта. У дистанційному режимі може бути надано вищу економічну освіту, здійснено перепідготовку економістів та підвищення кваліфікації.

У сучасний період розвитку суспільства, що характеризується корінними змінами соціально-економічної, політичної та інших сфер, метою освіти стає формування творчо мислячих фахівців, які мають високу інформаційну культуру, здатних швидко адаптуватися у світі, що стрімко змінюється. Необхідність розробки нових підходів до навчання диктується незадоволеністю суспільства його якістю. Зміна умов життя суспільства неминуче спричиняє вдосконалення освітніх концепцій.

Освіта здобувачів – це соціальне замовлення суспільства, яке обумовлено соціально-психологічними потребами суспільства, рівнем його розвитку та моральними цінностями, що в ньому функціонують. На жаль, процес модернізації у системі освіти проходить важко.

Основна мета використання інформаційних технологій у навчальному процесі, як інноваційного підходу в освіті, полягає у розвитку здібностей здобувачів на основі саморегуляції та самоосвіти, формуванні наукового фундаменту для успішного прогнозування власної професійної діяльності, творчому розвитку особистості та правильному виборі індивідуальної програми людини.

Як відзначає Л. Н. Кечієв, на сьогодні необхідна концепція побудови інформаційно-освітнього середовища, яка повною мірою враховує нові можливості створення, розповсюдження і застосування багатокомпонентних розподілених та інтегрованих баз даних і знань, орієнтованих на освіту, що враховує національні вимоги до системи освіти і гармонізована зі світовими тенденціями [3].

Важливо відзначити, що сприйняття середовища не є пасивним спогляданням. Середовище сприймається у процесі постійної взаємодії з ним. Людина діє завжди як невід’ємна складова ситуації, в якій вона перебуває. У середовищі як цілому людиною завжди керує система зворотних зв’язків; дії індивіда допомагають йому переконатися в адекватності свого сприйняття, у відповідності або невідповідності середовища діям, що виконуються по відношенню до цілого і меті дії.

Отже, середовище відіграє двояку роль: по-перше, виступає інформацією, яка дає змогу індивідові передбачити можливі наслідки альтернативних способів дії; по-друге, є свого роду «ареною», на якій здійснюється діяльність людини. Сприйняття середовища обов’язкове і пов’язане з дією у цьому середовищі. Середовище може справляти на людину приємну або депресивну дію, спонукати до дії або налаштувати на відпочинок. Тому можна сказати, що середовище впливає на дії людини і визначає її активність [4].

Основні цілі побудови єдиного інформаційного простору в освіті пов’язані з наданням принципово нових можливостей для пізнавальної творчої діяльності людини. Це може бути досягнуто завдяки сучасному інформаційному і технічному оснащенню основних видів діяльності в освіті: навчальної, педагогічної, науково-дослідної, організаційно-управлінської, експертної та ін.

Інформаційно-освітній простір визначається В. Богословським, В. Извозчиковим та М. Потьомкіним як «простір здійснення особових змін людей в освітніх цілях на основі використання сучасних інформаційних технологій, зростаюча роль яких в організації освітньої діяльності визначає актуальність завдання конструювання і структуризації інформаційно-освітнього простору як окремо взятого навчального закладу, так і регіону та галузі в цілому» [5]. Інформаційно-освітній простір виступає як простір формування особистості інформаційної цивілізації, що засвоїла інформаційну картину світу – багатовимірну інформаційну просторово-часову модель, представлену символами, сигналами, інформаційними потоками і середовищами в їх взаємозв’язку і спільності. Цей простір виконує інформативну, інтеграційну, комунікаційну, координуючу, розвивальну, професійно-орієнтуючу, загальнокультурну, гуманістичну й інші функції [6].

Інформаційно-комунікаційні технології поступово, активно і невпинно вкрапляються та інтегруються в усі сфери діяльності людини і суспільства, стають могутнім каталізатором і визначальним джерелом їх об’єктивного розвитку. Основними комунікативними факторами є різке зростання ролі знань та інформації, які стають важливим стратегічним ресурсом суспільства, забезпечують адекватний сьогоднішньому розвиток особистості, прискорений розвиток високотехнологічних галузей.

Література

1. Білоус В. В. Про запровадження інформаційних і комунікаційних технологій у навчальний процес з криміналістики. *Проблеми законності*. 2012. Вип. 118. С. 166–175.
2. Бисага Ю. М., Пічкара О. Роль і місце дистанційного навчання серед інноваційних моделей організації навчального процесу. *Проблеми вищої юридичної освіти* : тези доп. та повідом. наук.-метод. конф. (м. Харків, 18-19 грудня 2001 р.) / за ред. В. В. Комарова. Харків : НУ «Юридична академія України ім. Ярослава Мудрого», 2002. С. 83–85.
3. Кечієв Л. Н. *Информационно-образовательная среда технического вуза*. URL: http://cnews.ru/edu/it_russia/institute.shtml (дата обращения: 11.03.2022).
4. Макаренко Л. Л. Роль інформаційно-освітнього середовища в процесі формування інформаційної культури. *Наукові записки Національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова*. Серія : Педагогічні та історичні науки. 2012. Вип. 107. С. 102–117.
5. Богословский В. И., Извозчиков В. А., Потемкин М. Н. *Информационно-образовательное пространство – область функционирования педагогических информационных технологий*. URL: <http://www.ito.su/2000/IV/IV4.html> (дата обращения: 12.03.2022).